

Stedbarnsadoption for registrerede partnere - nogle fakta og holdninger.

Stedbarnsadoption generelt.

Som bekendt finder stedbarnsadoption i heteroseksuelle forhold sted

- 1) når den ene af et barns biologiske forældre er død, ukendt eller ikke længere ønsker at være forælder og
- 2) den anden af barnets biologiske forældre gifter sig med en, der ønsker at være forælder for barnet.

Da disse omstændigheder sjældent indtræffer i heteroseksuelle forhold bruges stedbarnsadoption sjældent.

Når Landsforeningen for bøsser og lesbiske ønsker at udvide loven om registreret partnerskab til at omfatte muligheden for stedbarnsadoption, bunder det i ønsket om at sikre det stadigt stigende antal børn af lesbiske og bøsser, der har to sociale, men kun en juridisk forælder. At disse børn ikke, som børn af heteroseksuelle i en lignende situation, har mulighed for at få to juridiske forældre er en urimelig forskelsbehandling, der går ud over barnet. For at forstå baggrunden for dette ønske må man tage udgangspunkt i lesbikes og bøssers konkrete familieforhold.

Børn i homoseksuelle familier.

Bøsser og lesbiske får og lever med børn på mange forskellige måder. Denne mangfoldighed afspejler præcis som i heteroseksuelle familier forskellige praktiske muligheder, men også forskellige holdninger til hvad gode familier er. Udviklingen hen imod en mere kompleks familiestruktur lader sig ikke styre af lovgivning, men kan naturligvis følges op af lovgivning på relevante områder, ligesom man kan forsøge at afbøde eventuelle negative konsekvenser af nye familiestrukturer.

Der er ikke lavet nogen statistiske undersøgelser af hvor mange lesbiske og bøsser i Danmark, der har børn, hvordan de har fået dem, hvordan de lever med dem eller hvor mange af disse, der ville benytte stedbarnsadoption. Det er dog tydeligt, at stadig flere især lesbiske har fået børn i de senere år. Nedenfor skitseres hvordan nogle lesbiske og bøsser har fået og lever med børn, og i hvilke tilfælde stedbarnsadoption kan være relevant.

Børn fra tidligere heteroseksuelle forhold.

En del børn, der bor sammen med bøsser og lesbiske er født i tidligere heteroseksuelle forhold. Da barnet som regel vil have god og varig kontakt med begge biologiske forældre, vil stedbarnsadoption kun være relevant i meget få tilfælde. Men for eksempel i tilfælde, hvor den biologiske mor er død, er det klart urimeligt, at barnet skal stilles forskelligt afhængigt af om faderens nye partner er en mand eller en kvinde. I begge tilfælde skal der naturligvis være mulighed for, at den nye sociale forælder også kan blive juridisk forælder.

Børn født af lesbiske med kendt far.

En del af de børn, der de sidste 10-20 år er blevet født af lesbiske har en kendt far. Der kan for eksempel være tale om et lesbisk par, der har brugt en mandlig ven som sæddonor, og har ønsket at han skulle være såvel biologisk som juridisk far. Socialt kan der være tale om mange variationer fra en

egentlig farrolle til en fjernere "onkel"-rolle. I disse tilfælde er stedbarnsadoption naturligvis ikke relevant.

Børn født af lesbiske med en kendt, men ikke registreret far.

Der er som ovenfor tale om børn, der er kommet til verden ved hjælp af en kendt donor, men faderen har ikke ønsket, at påtage sig det juridiske forældreskab. For eksempel kan man forestille sig, at manden gerne vil hjælpe kvinden/parret med at blive gravid, og måske også påtage sig en "onkel"-rolle, men ikke ønsker at påtage sig de økonomiske og juridiske forpligtelser, der følger med det juridiske forældreskab.

Set fra kvindens/parrets synspunkt kan man forestille sig, at hun/de nok ønsker, at barnet skal kende og have kontakt med sin biologiske far, men ikke ønsker, at faderen skal have de rettigheder og pligter, der knytter sig til juridisk forældreskab, og at hun/de derfor finder en donor, der indvilger i ikke at blive juridisk far. Kvinder, der opgiver faderen som ukendt, får enten tilladelse hertil eller en meget lille bøde (ca. 500 kr.), og der vil formentligt ikke være hverken folkelig eller politisk opbakning til at ændre denne praksis. Der vil altså være et (stigende) antal børn født af lesbiske, der fra fødslen kun har en juridisk forælder.

I disse tilfælde vil stedbarnsadoption være relevant både, hvis kvinden lever i parforhold ved graviditetens begyndelse og de to kvinder ønsker at være både sociale og juridiske forældre sammen, og hvis kvinden senere indgår i et parforhold, hvor partneren ønsker at påtage sig det juridiske forældreskab. Også i disse tilfælde er der tale om en urimelig forskelsbehandling af børn i homoseksuelle familier i forhold til børn af enlige heteroseksuelle kvinder, der senere bliver gift.

Børn med ukendt far.

I de senere år er der desuden født børn af lesbiske ved insemination med sæd fra anonym donor. Det har fundet sted på privatklinikker og -hospitaller, på offentlige klinikker og hospitaller og via private netværk. Der er altså også her tale om børn, der kun har én juridisk og én kendt biologisk forælder, og som fratages muligheden for, at begge de kvinder, der eventuelt er eller bliver sociale forældre, kan blive juridiske forældre.

Homoseksuelle som sociale forældre:

Der er som sagt ikke lavet statistiske undersøgelser om bøsser og lesbiske og børn i Danmark. Der er imidlertid lavet nogle mindre kvalitative undersøgelser af børns opvækst vilkår i homoseksuelle familier. Hertil kommer såvel kvantitative som kvalitative udenlandske undersøgelser. Vi vedlægger en sammenfatning af 60 videnskabelige artikler fra Nordisk Sexologi 1991;9:65-74, der konkluderer

- at et barns kønsidentitet og seksuelle orientering ikke påvirkes af forældrenes orientering
- at risikoen for stigmatisering af en uforstående omverden er mindre end antaget, og at den er et mindre problem for børnene end andre hverdagsproblemer. Der er altså intet videnskabeligt belæg for at børns trivsel i en familie er påvirket af forældrenes seksuelle orientering.

Konklusion:

Uden adgang til stedbarnsadoption for registrerede partnere vil et formentligt stigende antal børn skulle nøjes med en juridisk forælder, selvom de har to sociale forældre. Det opleves som klart urimeligt af de sociale forældre, at et barn parret måske har planlagt sammen, og som opdrages og forsørges af parret i fællesskab, formelt kun er den enes barn. Men værre er, at den usikre retsstilling i en konflikt- eller krisesituation især vil ramme barnet som den svageste part. En sådan konflikt kunne være en

skilsmisssituation, hvor barnet helt kan nægtes samkvem med den ene af de voksne, barnet har oplevet som sine forældre. Eller det kunne være den biologiske forælders død, hvor barnet ikke kan være sikker på at kunne blive hos den anden sociale forælder. Mange par har forsøgt at sikre barnets tarv i disse konflikt- og krisesituationer gennem for eksempel børnetestamenter, men disse har som bekendt ingen juridisk gyldighed.

På denne baggrund mener Landsforeningen, det er absurd at fastholde, at børn, der har to registrerede partnere som sociale forældre, må nøjes med en juridisk forælder.

September 1996.